

Linneuniversitetet

Kalmar Växjö

Självständigt arbete 15 hp

Skriva för framtiden

En studie om flerspråkiga elevers skrivutveckling i årskurs 5

Författare: Mikael Johansson

Handledare: Sofia Svensson

Examinator: Maria Lindgren

Termin: HT14

Ämne: Svenska

Nivå: Avancerad nivå

Kurskod: 4GN01E

Abstract

The aim of this study was to investigate how a group of pupils developed in their written language in grade 5. The study proceeds from my hypothesis that a number of textual variables, such as average text length, average sentence length, the average length of the initial clause constituent, and the proportion of long words, ought to rise during a term. The material consists of over 600 texts written by 14 pupils. All the texts are analysed with the LIX tool available on the Internet. The texts are entered into the LIX counter which then returns a value for the studied variables. This procedure was performed for all the variables except initial clause constituent length. That is instead calculated manually by counting the number of words per initial clause constituent. The result shows that all the variables except the proportion of long words increase during the term. The average text length is the variable with the most noticeable increase during the whole term. The proportion of long words, however, did decrease during the same period. The results also show correspondence with earlier research on upper secondary pupils' writings. This means that the group of 11 years old multilingual pupils in this study write with the same proficiency as 16–19 years old pupils, especially as regards the variable average length of the initial clause constituent.

Nyckelord: elevtext, årskurs 5, flerspråkiga elever, textlängd, meninglängd, långord, fundamentslängd, skrivutveckling

English title: Writing for the future

A study on multilingual pupils' writing development in grade five.

Key words: pupil text, grade 5, multilingual pupils, text length, sentence length, long words, initial clause constituent length, writing development

Innehåll

1 Inledning	1
2 Bakgrund	2
2.1 Textlängd	2
2.2 Meningslängd	3
2.3 Fundamentslängd	4
2.4 Andelen långord	5
2.5 Forskingslucka?	6
3 Material och metod	7
3.1 Material	7
3.2 Analysmetod	8
3.3 Etiska överväganden	8
4 Resultat	9
4.1 Textlängd	9
4.2 Meningslängd	11
4.3 Fundamentslängd	13
4.4 Andelen långord	14
4.5 Sammanfattning	15
5 Diskussion	16
6 Avslutning	20
Referenser	

1 Inledning

Elever går i skolan för att inhämta kunskaper som gör att de ska vara väl förberedda inför vuxenlivet. För att individer på ett adekvat sätt ska kunna delta i det offentliga samhället är det betydelsefullt att förfoga över ett korrekt skriftspråk. Detta ger dem förutsättningar att argumentera för åsikter och ståndpunkter i varierande frågor. Nyström (2000:13) betonar att elevernas skrivförmåga är av intresse för samhället som helhet. Hon menar att kompetensen att formulera sig regelrätt i skrift är en betydande premiss för att fungera i samhället. Ett tillfredställande skriftspråk är särskilt nödvändigt ur aspekten att individen ska kunna delta i samhällets demokratiska processer. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr11, (Skolverket, 2011) tydliggörs detta också i syftesdelen där det står att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla just skriftförmågan och därigenom får tilltro till sin språkförmåga, och kunna uttrycka sig i varierande sammanhang och för skilda syften (Skolverket, 2011).

1.1 Syfte, hypotes och frågeställning:

Syftet med denna studie är att studera flerspråkiga elevers skriftspråksutveckling under en termin i årskurs 5. Min hypotes är att de textuella variablerna textlängd, meningslängd, fundamentalslängd och andelen långord ökar under terminens gång, och undersökningens huvudsyfte är att pröva denna hypotes. Det görs utifrån följande forskningsfråga:

- Vilka förändringar uppvisar texterna angående textlängd, meningslängd, fundamentalslängd och andelen långord under terminen?

1.2 Disposition

Dispositionen ser ut enligt följande. Inledningsvis presenteras studiens syfte, hypotes och frågeställning. I kapitel 2 ges en bakgrund där tidigare forskning om textlängd, meningslängd, fundamentalslängd och långord av elevtexter från grund- och gymnasieskolan presenteras. I bakgrundens avslutande del identifieras den forskningslucka som undersökningen i denna uppsats ämnar fylla. Därefter följer kapitel

3 om metod och material som beskriver vilken metod som använts för studien av elevtexter och vad materialet består av. Vidare redovisas etiska överväganden för denna undersökning. I kapitel 4 framförs studiens resultat och därpå följer en sammanfattning. En diskussion förs därefter i kapitel 5, i vilket resultatet jämförs med tidigare forskning och studiens hypotes verifieras eller falsifieras. Uppsatsen avrundas sedan med kapitel 6.

2 Bakgrund

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning om relationen mellan skrivutveckling och textlängd, meningslängd, fundamentalslängd och andelen långord i elevtexter.

2.1 Textlängd

Textlängden i elevtexter har tidigare mest undersökts i texter från gymnasieskolan, men en undersökning från grundskolan finns också. Och någon studie om flerspråkiga mellanstadieelevers skrivutveckling har jag emellertid inte alls funnit. En studie som ofta lyfts fram i samband med elevtexter från gymnasieskolan är Hultmans & Westmans från 1977. Deras studie berörde gymnasisters skrivande i form av debattartiklar skrivna vid 1970-års centrala prov i svenska för gymnasiet årskurs 3. Resultatet visar på en tydlig förbindelse mellan textmängd och höga betyg. Ju längre text som produceras, desto högre betyg tilldelas den (Hultman & Westman, 1977:53–54). I likhet med Hultmans & Westmans undersökning har Östlund-Stjärnegårdh (2002) också funnit en korrelation mellan textmängd och betyg i elevtexter från gymnasiet nationella prov i Svenska B-kursen. När textmängden stiger belönas uppsatsen med högre betyg visar hon. Utifrån detta fenomen resonerar hon att textlängden i många avseenden betraktas som kvalitetsgivande i elevtexter. Bland andra Bereiter & Scardamalia slår fast att textlängden växer med elevens stigande ålder. ”We have always found number of words to correlate substantially with any indicators of quality or maturity applied to writing” skriver de (1982:9 f.).

Nordenfors studie (2011) om skriftspråksutveckling under högstadiet berör texter från bland annat nationella prov som är av både berättande och sakprosaorienterad karaktär, skrivna av elever i årskurs 5 till årskurs 9. Också i hans undersökning tilltar textlängden i och med elevens stigande ålder. Den genomsnittliga textlängden för nationella provet i årskurs 5 ligger på 261 ord. Detta värde har sedan i årskurs 9 mer än tredubblats till 759 ord. De berättande texterna har i förhållande till texterna skrivna i

det nationella provet ett betydligt högre medelvärde för textlängden. I årskurs 6 där temat är sagan har texterna ett genomsnitt på 819 ord per text. Någonstans i årskurs 9 uppnås sedan en topp med 2838 ord i texter på temat robinsonaden. I slutet av årskurs 9 när eleverna skriver en skräcknovell har genomsnittet minskat marginellt till 2765 ord (Nordenfors, 2011:97). Nordenfors betonar dock att även om textlängden ökar med stigande ålder finns det en viss texttypspåverkan att beakta. Med detta menar han att beroende på vilken texttyp som uppgiften kan sägas tillhöra ger berättande texttyp längre text i förhållande till utredande text. Nordenfors poängterar att den ökande textlängden därför blir starkt påverkad i valet av skrivuppgift (Nordenfors, 2011:98).

En summering av forskningen om elevers textlängd visar att tidigare studier i de flesta fall riktat fokus på gymnasieelevers elevtexter. Studier utförda på mellanstadieelevers texter och skrivutveckling verkar inte finnas i samma utsträckning. Sammantaget visar forskningen att längre elevtexter bedöms ha en högre kvalitet än kortare och att elever skriver längre texter ju längre de kommer i skolgången. Min slutsats är därför att textlängd är en god variabel för att undersöka elevers skrivutveckling.

2.2 Meningslängd

Liksom studierna om textlängd är tidigare studier om meningslängd utförda på elevtexter i huvudsak skrivna av gymnasieelever. Det är ovanligt med undersökningar utförda på elevtexter från grundskolan, men en sådan studie finns att tillgå där ett antal skoluppsatser analyserats. Studier om meningslängd mäts ofta texternas genomsnittliga meningslängd med ord per grafisk mening, vilket säger något om hur eleverna hanterar stor bokstav och skiljetecken. Detta är dock ett besvärligt mått om studien avser mäta syntaktisk komplexitet.

Hultman & Westman (1977) visar att i texter som tilldelas betyget fem i gymnasieskolan är meningslängden längre, i jämförelse med texter som ligger i lägre betygsgrupper. I Östlund-Stjärnegårdhs undersökning (2002:82) har dock de icke godkända elevtexterna i gymnasiet i genomsnitt längre grafiska meningar, men detta förklaras i många fall bero på skribenternas oförmåga att just sätta punkt.

Meningslängden i ett antal skoluppsatser från årskurs 1 till 9 har emellertid studerats av Josephson et. al. (1990). Texter med långa meningar indikerar att skribenten innehar ett avancerat språkbruk. I grundskolan är det vanligast att texterna har en låg genomsnittlig meningslängd, men de bästa texterna har en varierad

meningslängd (Josephson et. al., 1990:33–34). Vikten av variation gällande meningslängd belyser också Palmér & Östlund-Stjärnegårdh (2005). En blandning av korta och långa meningar blir behagligare för läsaren skriver de. Om skribenten vill betona en tanke eller slutsats är det mest lämpligt att placera detta i en kort mening anser de (Palmér & Östlund-Stjärnegårdh, 2005:26).

Forskningen visar att meningslängd mätt i genomsnittligt antal ord per grafisk mening kan vara ett besvärligt mått att dra slutsatser från eftersom både korta och långa grafiska meningar kan vara tecken på avancerat språk. Ett bättre tecken på avancerat språk verkar däremot variationen av meningslängd vara. Jag vill ändå pröva hypotesen att meningslängden ökar under terminens gång.

2.3 Fundamentslängd

Studier om fundamentalslängd utförda på elevtexter från grundskolan lyser med sin frånvaro. Däremot finns undersökningar genomförda på gymnasisters texter att tillgå, men ingen av dessa fokuserar fundamentalslängd i förhållande till elevernas skrivutveckling. Trots detta ges här en överblick över den tidigare forskningen, och denna inleds med en förklaring till vad fundamentalslängd är och vilken roll den spelar i språkliga sammanhang.

Lindgren & Svensson (2015) beskriver fundament i en mening som den satsdel som är placerad före det finita verbet i meningen. De förklarar att fundamentalsleden kan konstrueras och varieras för att skapa olika stilistiska effekter, samt grader av precision och emfas av texten. Fundamentets längd kan spela en betydande roll för textens syntaktiska komplexitet.

Medan Lagerholm (2008:31–32) skriver att ett högt antal ord i fundamentet är något att eftersträva eftersom det vittnar om hög språklig kvalitet visar Hultman & Westman (1977:210) att fundamenten är något kortare i de högre betygsgraderna i förhållande till de lägre betygsgraderna. De menar att det är anmärkningsvärt att texter med lägre betyg har längre fundament i förhållande till texter med högre. Deras förklaring är att fundamenten i texter med lägre betyg märkbart ofta är hela satser av talspråklig karaktär och därför innehåller många ord, och således blir fundamenten långa (1977:216).

Östlund-Stjärnegårdh har inte funnit att texter med lägre betyg har längre fundament. I hennes undersökning av gymnasietexter är fundamentalslängden för IG-texterna 2,6 ord per fundament medan de godkända texterna har en marginellt längre

fundamentalslängd med 2,8 ord (2002:139–141). Diskrepansen mellan betygsgруппerna är därför knappt märkbar och ska inte betraktas som direkt uppseendeväckande, skriver hon (2002:149).

En summering av tidigare studier om genomsnittlig fundamentalslängd i elevtexter skrivna av gymnasielever visar att värdet är relativt stabilt och ryms inom spannet 2,6 och 2,8 ord per fundament. Korta fundament gör texten talspråklig och därför ska skribenten sträva efter en hög fundamentalslängd då detta bidrar till hög språklig kvalitet och att skrivandet utvecklas.

Min slutsats är att fundamentalslängd är en intressant variabel att undersöka i relation till elevernas skrivutveckling. Eftersom eleverna i år 5 håller på att utveckla sitt skrivande och kan förväntas ha flera talspråkliga drag med korta fundament i början av terminen än när de tränat skrivandet mer. Jag vill pröva hypotesen att variabeln ökar under terminens gång, även om jag är medveten om att det rör sig om en relativt kort tidsperiod.

2.4 Andelen långord

Tidigare studier om andelen långord i elevtexter skrivna i grundskolan och i gymnasieskolan presenteras i det här avsnittet. En förklaring av vilken betydelse långord har för texten och språket kommer också behandlas. Långord är en term för ett ord som innehåller sju eller fler bokstäver.

En skribent betraktas vara effektiv i sitt skrivande om hen använder en ansevärd mängd långord (Josephson, et. al. 1990:51). Hultman & Westman (1977) gör gällande att texter som innehåller en betydlig mängd långord är tecken på att skribentens text är varierad och innehållsrik. De betonar dock att långord i sig inte har något direkt värde eftersom frekvent användning av åtskilliga långord kan innebära att texten blir svåräst. Långord ska istället mer betraktas som nödvändigt för att skapa en omväxlad och kraftfull text, enligt Hultman & Westman (1977).

I Östlund-Stjärnegårdhs undersökning av studenttexter (2002) ligger andelen långord för G-texterna och IG-texterna på 16 respektive 17 procent. Hon jämför sitt resultat med Hultman & Westman (1977) och Pettersson (1997, 1999) och visar att ordlängden har reducerats sedan mitten av 1970-talet. Pettersson (1997, 1999) betonar att andelen långord som eleverna i hans studier producerar ökar under hela gymnasietiden. Om temat för provet är utmanande visar det att såväl starka, som svaga skribenter stimuleras till ett mer avancerat språkbruk, skriver Östlund-Stjärnegårdh

(2002:87). I Nordenfors undersökning (2011) av elevtexter där samtliga texttyper ingår ökar långordsfrekvensen mellan årskurs 5 till årskurs 9. Med ett genomsnitt på 11 procent i årskurs 5 stiger värdet för att hamna på 23 procent i årskurs 9. Ett tydligt drag är att långordsfrekvensen är starkt relaterad till texttyp, menar även Nordenfors. Den påfallande diskrepansen är den mellan sakprosatext och övrig text (Nordenfors, 2011:105).

En summering av tidigare forskning visar att långord är en betydande beståndsdel i en text. Att växla mellan korta och långa ord innebär att texten blir omväxlande och kraftfull. Forskningen visar att långordsfrekvensen ökar med elevernas stigande ålder, men att den är starkt relaterad till texttyp. Det innebär att en studie som använder måttet långordsfrekvens för att studera skrivutvecklingen hos elever måste studera elevskrivandet av samma texttyper. Min slutsats är därmed att denna variabel är möjlig för mig att undersöka eftersom alla elever i min studie skriver samma texttyp under hela terminen.

2.5 Forskingslucka?

Denna undersökningens huvudsyfte är att pröva om hypotesen för de textvariabler som undersöks ökar i de dagbokstexter som flerspråkiga elever skriver under terminens gång. Efter genomgången av tidigare forskning kan det konstateras att studier utförda på mellanstadieelevers texter i det närmaste är obefintliga och att det helt saknas studier om flerspråkiga elevers texter. Gällande textlängd i årskurs 5 verkar enbart en tidigare studie ha genomförts i Sverige. Även när det gäller genomsnittlig meningslängd lyser undersökningar av elevtexter i just årskurs 5 med sin frånvaro. Det förefaller inte heller finns någon undersökning om genomsnittlig fundamentalslängd i elevtexter skrivna i samma årskurs och framför allt ingen om fundamentalslängd i relation till elevers skrivutveckling över tid. Sammanfattningsvis kan konstateras att enbart en studie av andelen långord i elevtexter från årskurs fem i Sverige tycks ha genomförts tidigare.

Den genomförda forskningsöversikten visar att det finns mycket få eller inga svenska studier av textlängd, meningslängd, fundamentalslängd eller andelen långord gjorda på elevtexter skrivna på mellanstadiet eller i årskurs 5 och därmed saknas helt studier om elevtexter skrivna av flerspråkiga elever i årskurs 5. Tidigare forskning tycks mer ha riktat fokus på gymnasieelevers elevtexter och vilken skrivutveckling dessa visar. Eleverna i gymnasieskolan har ju gått på mellanstadiet, och tidigare forskning om just elevtexter på mellanstadiet eller i årskurs 5 hade kunnat visa på vilka delar i språket

man kunnat arbeta extra med i skrivundervisningen. Jag hoppas därför genom denna undersökning kunna bidra med nya kunskaper om flerspråkiga elevers skrivutveckling i årskurs 5.

3 Material och metod

I följande kapitel beskrivs det material som utgör underlag för studien samt vilken metod som använts, se nedan.

3.1 Material

Materialet består av dagbokstexter skrivna av 14 flerspråkiga elever i en femteklass. Dessa är skrivna under en hösttermin från någon vecka in på terminen fram till den 18 december. Texterna är insamlade i ett avhandlingsprojekt¹ och upplåtna till mig för denna studie.

Grunden till att eleverna skrev dagboksberättelser var att de enligt läraren behövde träna sitt expressiva skrivande. Eleverna fick i början av terminen instruktioner av läraren att de skulle träna att utveckla sitt skrivande genom att berätta vad de varit med om på fritiden eller i hemmet kvällen eller helgen före, eller på vägen till skolan samma dag samt beskriva de tankar och känslor de då fått och upplevt. Texterna är därför av berättande och beskrivande typ. Fyra dagar i veckan skrev eleverna direkt på morgonen i skolan. Sammanlagt har 606 texter samlats in, vilket ger ett genomsnitt på drygt 43 texter per elev. De insamlade handskrivna texterna har digitaliserats av mig.

Vid studien av fundamentalslängd har ett mindre urval av texterna gjorts där sju texter från varje elev har plockats ut. Tre texter var från terminens början och en togs från mitten av densamma. De tre övriga texterna togs i slutskedet av terminen. Detta urval har gjorts för att beräkningen och analysen av fundamentalslängd har utförts manuellt, se nedan.

¹ Det nu avslutade treåriga forskningsprojektet heter Interaktion för språk- och identitetsutveckling i flerspråkiga klassrum 2012-2014, vilket bedrevs på en F-6-skola med större delen flerspråkiga elever i södra Sverige. Materialet samlades in av en doktorand som deltog i projektet.

3.2 Analysmetod

I analysen av textlängd, meningslängd och andelen långord har LIX-verktyget som finns på Internet använts. Detta har gjorts på www.lix.se (om Lix, se Björnsson 1968) genom att lägga in samtliga texter från varje elev och dela in dem månadsvis.

Den genomsnittliga ordmängden för varje månad får jag fram genom att ordantalet för varje elev adderas, och detta värde delas sedan med antalet texter. Detta är både en logisk och inte alltför krävande metod att använda för att synliggöra snittet av ordmängden. Den totala meningslängden har också tagits fram med hjälp av LIX-räknaren.

LIX-verktyget har även använts för att åstadkomma ett värde av andelen långord. Detta värde är en procentsats av andelen långord i förhållande till den sammanlagda textmängden.

Den variabel som inte undersökts med hjälp av LIX-verktyget är fundamentalslängd. Beräkningar av fundamentalslängd har istället gjorts manuellt, genom att jag räknat antalet ord som är placerat före det finita verbet i meningarna. Dessa har sedan delats med antalet meningar i texten.

Sammanfattningsvis är min slutsats efter genomförandet av analyserna att LIX-verktyget har varit till stor fördel i analysen av de undersökta variablerna. På ett enkelt sätt har hela texter lagts in för analys som omedelbart genererat olika värden att ta ställning till och bearbeta.

3.3 Etiska överväganden

De vetenskapsetiska aspekter som tas hänsyn i denna studie utgår från Vetenskapsrådets CODEX-regler och riktlinjer för forskning som rör människan och särskilt för forskning som involverar barn (Vetenskapsrådet 2015). Genom det större forskningsprojektet där mitt material har samlats in har elevernas föräldrar lämnat in skriftligt informerat samtycke om att deras barn tillåts delta i skolaktiviteter som beforskas. Detta har gjorts eftersom eleverna själva är minderåriga. Enligt Vetenskapsrådets CODEX (2015) förespråkas att allt deltagande i forskning som rör människan ska ske anonymt och därför kallas eleverna för Elev 1, Elev 2 o.s.v. i denna uppsats. Likaså är alla namn på kamrater, familjemedlemmar, orter och fotbollslag m.m. fingerade.

4 Resultat

Nedan presenteras resultatet av de ingående delanalyserna av textlängd, meningslängd, fundamentalslängd och andelen långord.

4.1 Textlängd

Eleverna har tillsammans producerat 28 065 ord fördelat på 606 texter. Det samlade resultatet visar att textmängden ökar under terminens gång. Inledningsvis är textmängden relativt låg, i jämförelse med hur den utvecklar sig under terminens gång. Nedan följer exempel på hur en kort, en lite längre och en lång text kan se ut, se exempel 1–3 nedan:

Exempel 1 (en kort text)

Jag har vaknat klockan 6:30 fast jag Somnade i 7 min jag åt inget frukost. (Elev 6, 27 augusti)

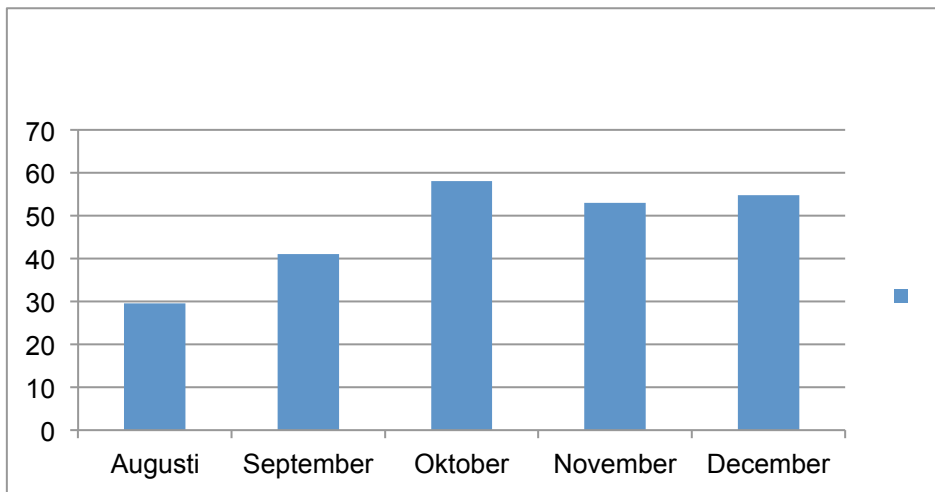
Exempel 2 (en lite längre text)

Mitt ögonblick idag var att när jag gick till skolan idag så hörde jag att någon ropade på mig jag kollade och det var Laura som undrade om amina var hemma. Jag och Sanna plingade på henne och hon var hemma. Efter det gick vi alla tre till skolan det var skönt och jätteroligt att slippa gå själv. (Elev 9, 7 oktober)

Exempel 3 (en lång text)

igår var det Bajram och det är nåt som muslimer firar. På morgonen ber dom i Kosovo och Albanien om det inte finns plats i mosken så ber de ute de som är i mosken sjunger och säger Allahekber det betyder att gud är störst. Sedan så var det många som var lediga bara för det. Nu ska jag berätta vad jag gjorde på Bajram jag gick till en fest i Apan där fick man fika men jag tog ingen jag gick in och så var det värsta leoslekland där inne men det var bara för småbarn Sedan gick jag hem då skulle mamma äta kl 12 kl 18:00 så så bakade vi tårta sedan så gick vi till pappa och mammas kompisar. (Elev 11, 16 oktober)

Ovanstående exempel visar elevtexter av olika längd. I figur 1 nedan synliggörs utvecklingen av textlängden i elevernas texter grafiskt. I figurens lodräta y-axel visas siffran för genomsnittligt ordantal. Den vågräta x-axeln illustrerar tid, d.v.s. de månader Som skrivprojektet pågått, se figur 1.

Figur 1. Genomsnittlig textmängd

Den skrivprocess som studeras i denna undersökning börjar i mitten av augusti och när månaden är slut har elevgruppen ett genomsnitt på 29,6 ord per text. Siffran stiger med drygt tio ord i genomsnittligt värde under nästföljande månad. Den markanta ökningen av textmängd inträffar i mitten av terminen, och når då sin topp med ett medelvärde på 58 ord per text. Detta värde sjunker vid novembers månads slut, om än marginellt och landar på ett genomsnitt på 53 ord per text. I slutfasen av terminen, ungefär någon vecka innan jullovet har värdet åter ökat, om än marginellt med ett genomsnitt på 54,8 ord per text.

En summering av figuren visar följaktligen att den genomsnittliga textmängden ökar kraftigt fram till oktober månad. Detta värde ligger sedan relativt stabilt med enbart marginella avvikelser. Det finns naturligtvis varierande förklaringar till utfallet. Att textmängden är förhållandevis låg i augusti, i jämförelse med terminen som helhet kan ha många orsaker. En ny uppgift introduceras för eleverna och en viss osäkerhet kan finnas till vad som förväntas av dem. Elevgruppen kanske har en begränsad, eller ingen erfarenhet av att skriva i berättande form. Ytterligare orsaker kan vara avsaknad av flyt i sitt skrivande eller att de helt enkelt anser sig ha genomfört uppgiften trots att texten är kort och kanske bara består av en enda mening. En avslutande förklaring kan bero på antal skrivtillfällen. Den första månaden på terminen skiljer sig betydligt åt i jämförelse med övriga månader. Sammanlagt har 49 texter producerats av eleverna under augusti för att kompareras med september och oktober som i genomsnitt har 180 texter per månad. Att så mycket färre texter skrevs i augusti månad beror förstås på att terminen inte börjar för eleverna förrän under andra halvan av månaden. Antalet skrivtillfällen minskar visserligen igen under terminens två avslutande månader. Den

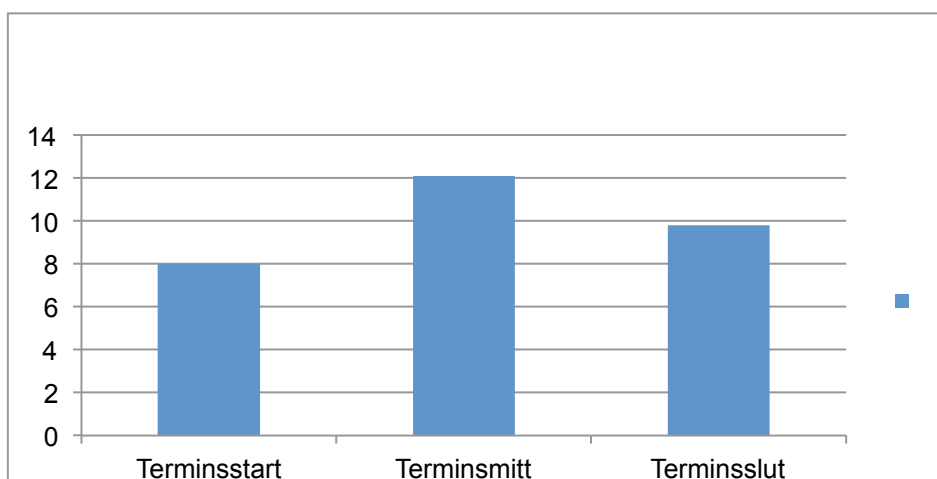
genomsnittliga textmängden sjunker dock inte i och med färre skrivtillfällen. Att textmängden inte går ned när skrivtillfällena minskar kan bero på att eleverna skaffat sig en större tilltro till den egna skrivförmågan, men de kan också ha blivit bättre på att utveckla sina tankar och upplevelser i skrift.

Samtliga elever ökar sin textmängd under terminen. Emellanåt minskar visserligen antalet ord per text, för att sedan stiga igen för vissa elever. En förklaring kan vara att eleverna uppfattar att ingenting intressant eller speciellt har hänt när ordmängden i texterna är låg, medan de skriver mer när något annorlunda har hänt dem. För majoriteten av eleverna är en genomförd exkursion ett sådant tillfälle, där textmängden dagen efter stiger relativt markant i jämförelse med tidigare texter. Detta inträffar ungefär en månad in på terminen. Det andra tydliga exemplet där gruppen som helhet ökar sin textmängd äger rum en månad senare. Klassen har utflyktsdag där de lagar mat tillsammans och har varierande lekar. De flesta eleverna producerar även efter denna aktivitet mer text nästföljande dag. När textmängden i enskilda fall stiger beror det exempelvis på en genomförd resa, eller att eleven besökt ett bröllop. Eleven som varit på bröllop framställer då närmare 260 ord i nästkommande text. I hans efterkommande texter är ordmängden ansevärt under dessa 260 ord, men också under hans genomsnittliga värde för samtliga texter.

Avslutningsvis går det alltså fastslå att textmängden ökar stadigt under terminens gång. I mitten av terminen är medelvärdet som högst. Kurvan planar visserligen marginellt ut under november med en liten minskning, men visar i slutet av terminen på en ökning igen.

4.2 Meningslängd

I följande avsnitt beskrivs resultatet av hur den genomsnittliga meningslängden utvecklas i elevtexterna under terminens gång. I figur 2 visas den lodräta y-axeln genomsnittligt antal ord per grafisk mening. X-axeln visar de medelvärden som genererats för terminens början, terminens mitt och terminens slut, se figur 2.

Figur 2. Genomsnittlig meningslängd

I inledningen av skrivprocessen är medelvärdet för hela gruppen 8 ord per grafisk mening. Från terminens början till terminens mitt stiger den genomsnittliga meningslängden till 12,1 ord per grafisk mening. Vid terminens slut har medelvärdet minskat med lite drygt 2 ord för att landa på 9,8 ord per grafisk mening. Trots en relativt betydande skillnad från mitten av terminen till slutet av densamma uppvisar den genomsnittliga meningslängden en ökning under terminens gång som helhet.

Variationen mellan eleverna är dock påtaglig och eftersom spridningen är så markant vill jag belysa detta med ett par exempel. Elev 11 som skrev flest ord har ett medelvärde på 21,6 ord per grafisk mening. Detta inträffar i mitten av undersökningsperioden. Hen har också högst genomsnitt av samtliga elever under hela terminen.

Det lägsta genomsnittet för en enskild elev enskild månad uppvisas i slutet av terminen. Elev 4 presterar då 5,4 ord per grafisk mening och hen har också lägst genomsnittlig meningslängd för hela mätperioden. I hens fall har samtliga mätperioder ett relativt jämnt fördelat värde. Genomsnittsvärdet för hela klassen pendlar visserligen under terminens gång men sticker inte direkt ut åt endera hållet. En förklaring till den relativt betydliga spridningen inom elevgruppen är att texter med hög genomsnittlig meningslängd ofta saknar punkt, med undantag för textens avslutning. I somliga texter används punkten överhuvudtaget inte. Det innebär då i praktiken att hela texten blir en enda lång mening, se exempel 4.

Exempel 4

idag kommer barak obama till Stockholm igår spelade vi fc bollen Match mott eby
sjöreda idag var jag trött (Elev 13, 4 september)

I motsats till detta kan man se att i texter som har färre ord per grafisk mening är punkten mer vanligt förekommande. Meningarna är konstruerade så att de blir korta och koncisa med ett tydligt innehåll om vad skribenten vill förmedla, se exempel 5 nedan.

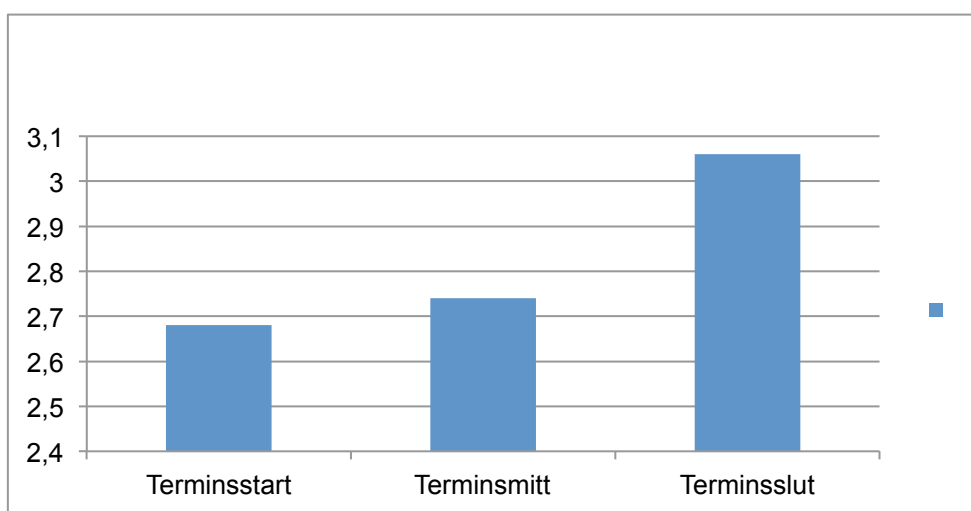
Exempel 5

Lör dag spelade jag match mot Bervesta. vi vann med 4-2. Det tog 1 timmar att Köra
ditt. (Elev 4, 7 september)

En summering visar alltså att den genomsnittliga meningslängden ökar under terminens gång. Det inledande värdet på 8 ord per grafisk mening stiger till 12,1 ord per grafisk mening vid terminens mitt. En minskning av den genomsnittliga meningslängden inträffar dock från mitten av terminen till slutet av densamma. Det genomsnittliga värdet sjunker då till 9,8 ord per grafisk mening. Denna tillbakagång är i sammanhanget inte direkt uppseendeväckande, utan genomsnittet ligger i någorlunda paritet med resultatet från terminens början. En tydlig diskrepans är dock märkbar inom elevgruppen. Högst genomsnitt för en mätperiod landar på drygt 21 ord per grafisk mening och detta inträffar i mitten av terminen. Det lägsta snittet innehåller närapå 16 färre ord per grafisk mening. Den väsentliga förklaringen till den påfallande variationen mellan elevtexterna beror många gånger på avsaknad av interpunktionstecken.

4.3 Fundamentslängd

I detta avsnitt beskrivs analysen av genomsnittlig fundamentalslängd i elevtexterna. Detta kan ses i figur 3 nedan där den lodräta y-axeln demonstrerar antalet ord per fundament. X-axeln visar de olika tidsperioderna under terminens gång, se nedan.

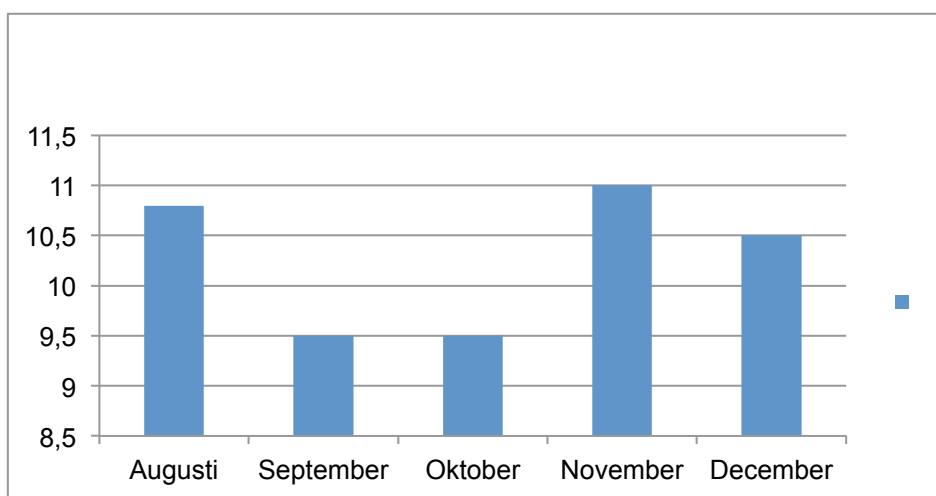
Figur 3. Genomsnittlig fundamentalslängd

Figur 3 ovan visar att det samlade medelvärdet för hela terminen är 2,83 ord per fundament i elevtexterna. I upptakten av terminen har elevtexterna ett genomsnitt på 2,68 ord per fundament. När ungefär halva terminen har avverkats stiger medelvärdet till 2,74 ord per fundament. Elevgruppen ökar sedan denna siffra till att landa på 3,06 ord per fundament. Den genomsnittliga fundamentalslängden har alltså en stigande kurva under hela terminen. I likhet med övriga undersökta variabler förekommer en relativt

stor spridning mellan eleverna. Av fjorton elever uppvisar 6 stycken en stabil ökning av fundamentalslängden under terminen. Ett exempel på en sådan ökning är att en elev inledningsvis har ett genomsnitt av 2,5 ord per fundament. I mitten av terminen har denna siffra stigit till 2,75 ord per fundament. I slutet av terminen är ökningen markant och landar på 3,56 ord per fundament. De övriga 8 eleverna har en genomsnittlig fundamentalslängd som minskar i mitten av terminen, men som sedan stiger i slutet av densamma. Trots att genomsnittliga fundamentalslängden minskar hos fler än hälften av eleverna uppvisar ändå elevgruppen som helhet en ökande fundamentalslängd. Detta har sin förklaring i att de elever som ökar sin genomsnittliga fundamentalslängd gör det i betydligt högre uträkning i förhållande till de som minskar sitt genomsnitt.

4.4 Andelen långord

I nedanstående avsnitt presenteras en sammanställning av andelen långord från elevtexterna, alltså ord som innehåller sju bokstäver eller fler, vilket kan ses i figur 4. Siffrorna som är placerade på y-axeln representerar procentsatser för andelen långord i elevtexterna. På x-axeln visas den tid undersökningen pågått, se nedan.

Figur 4. Procentsats för andelen långord

Det generella resultatet för andelen långord över hela terminen visar att andelen långord pendlar mellan både upp- och nedgångar under terminen. I början av terminen är snittet 10,8 procent. Procentsatsen sjunker sedan i september till 9,5 procent, för att ligga still på samma värde i oktober. En uppgång sker sedan i november till 11 procent, vilket också är det högsta månadssnittet under terminen. I december minskar sedan procentsatsen, om än marginellt, till 10,5 procent. Även om november visar på ett

motsatt förhållande har alltså långordsfrekvensen inte ökat vid terminens slut i jämförelse med vid terminens början.

En förklaring till det i sammanhanget höga augustivärdet kan bero på att i många meningar är orden hopskrivna när de inte ska vara det. I inledningen av terminen är det dessutom generellt vanligt att långorden ofta är kopplade till preteritumformerna av verben, till exempel ”kollade” och ”vaknade”. Detta kan ha sin förklaring i att eleverna påfallande ofta skrev om vad de gjort dagen innan. Detta sätt att skriva hänger visserligen med under hela terminen men kompletteras sedan i högre utsträckning med andra långord.

4.5 Sammanfattning

Grunden till denna studie har utgått från hypotesen om att de textuella variablerna, som textmängd, meningslängd, fundamentalslängd och andelen långord ökar under terminens gång. Resultatet visar att min hypotes delvis kan bekräftas. De genomsnittliga värdena av de flesta variablerna stiger under terminens gång under terminen, förutom variabeln andelen långord. Den genomsnittliga textmängden har från terminens början i mitten av augusti till oktober månad en kraftig ökning. Denna tillväxt stagnerar visserligen, om än marginellt under de två avslutande månaderna. I siffror innebär det att textmängden stiger från ungefär 30 ord i genomsnitt per elevtext i augusti till ett medelvärde på cirka 55 ord per elevtext vid terminens slut.

Detsamma kan tillskrivas variabeln meningslängd som också stiger under terminens gång. I inledningen av terminen är genomsnittet 8 ord per grafisk mening. Det genomsnittliga värdet ökar sedan med drygt fyra ord per grafisk mening vid terminens mitt. Genomsnittsvärdet minskar dock i slutskedet av terminen för att landa på 9,8 ord per grafisk mening.

Det genomsnittliga värdet gällande fundamentalslängd visar att ökningen är stabil över hela mätperioden. I inledningen av terminen är det genomsnittliga värdet 2,68 ord per fundament. Ett par månader in på terminen har genomsnittet stigit till 2,74 ord per fundament. Den kraftiga ökningen tilltar och vid terminens slut har snittet växt till 3,06 ord per fundament. Den genomsnittliga fundamentalslängden bör lyftas fram lite extra då den är fullt jämförbar med vad gymnasieelever presterar i sina texter.

Andelen långord visar däremot inte en liknande trend som de övriga variablerna, eftersom den genomsnittliga procentsatsen var högt i början. Vid utgången av augusti ligger genomsnittet på 10,8 procent långord, vilket är i jämförelse med övriga månader

då medelvärdet pendlar kraftigt under återstående delen av terminen. När september når sitt slut har snittet vänt nedåt ganska markant till 9,5 procent andel långord. Trenden vänder åter upp, om än marginellt nästföljande månad med ett värde på 9.54 procent långord. Det genomsnittliga värdet når sin peak i november och hamnar på 11 procent andel långord. I slutet av terminen minskar åter genomsnittet, om än marginellt till 10,5 procent långord.

Sammanfattningsvis visar resultatet av de undersökta variablerna att den uppställda hypotesen delvis kan bekräftas eftersom genomsnittlig textmängd, meningslängd och fundamentalslängd ökar under terminens gång i elevernas texter. Hypotesen om att andelen långord skulle öka kan däremot inte bekräftas.

5 Diskussion

I detta avsnitt kommer en diskussion presenteras om undersökningens resultat. Diskussionen knyter an till tidigare forskning, och följs av en diskussion om metod och följs av en viss metodkritik.

Min hypotes för studien är att ett antal textuella variabler ska stiga under terminens gång. Detta är något som till stor del kan verifieras eftersom 3 av 4 variabler visar på en genomsnittlig ökning under terminen. Av de undersökta variablerna i elevtexterna från årskurs 5 visar några till och med på resultat som är i nivå med vad gymnasieelever presterar i sina elevtexter. Textmängd är en variabel som visar en tydlig positiv utveckling under terminens gång. Den genomsnittliga textmängden ökar markant från början av terminen till terminens slut.

Eftersom enbart denna undersökning endast sträcker sig över en termins skrivande är materialet svårt att jämföras med studier som pågått under längre tid än så. En jämförelse med Bereiter & Scardamalias (1982) och Nordenfors (2011) undersökningar kan därför uppfattas som meningslös eftersom deras studier sträcker sig betydligt längre än en termin. Nordenfors (2011) skriver att textmängden ökar med elevens stigande ålder. En indikation till att eleverna även i min studie kommer att öka sin textmängd är dock möjlig att ana, eftersom mitt resultat ligger i någorlunda paritet med deras slutsatser om att ju äldre eleven blir, desto mer text producerar hen. Eleverna i min studie blir ju bevisligen äldre under skrivprocessen, även om undersökningens tidsomfång bara rör sig om 4 månader.

Textmängden växer generellt mer under vissa perioder av terminen. Detta gäller främst när eleverna upplever en förändring i sin vardag som de sedan beskriver i sina

dagbokstexter. En månad in på terminen är det första tecknet på en sådan förändring. Eleverna har då genomfört en exkursion, och dagen efter är textmängden betydligt mer omfattande i jämförelse med tidigare texter. En månad senare är ett ytterligare tydligt exempel där klassen ökar sin textmängd. Temat vid detta tillfälle är en utflyktsdag där de lagar mat tillsammans och har varierande lekar. En betydande majoritet av eleverna framställer även efter denna aktivitet mer text nästföljande dag. I enskilda fall där textmängden växer i en ny text beror exempelvis på att eleven gjort en resa eller att hen närvarat vid ett bröllop. Slutsatsen är att eleverna då får något intressant att skriva om, om något som skiljer sig från vardagen, och att de då får skriva utifrån sina upplevelser, intressen och erfarenheter. Nordenfors (2011) förklarar också att just utformningen av skrivuppgiften är en betydelsefull faktor som påverkar textmängden.

När det gäller textlängd i relation till betyg är ingen jämförelse möjlig att göra med tidigare forskning om elevtexter skrivna på högstadiet eller gymnasiet, eftersom elevtexter som skrivs i årskurs 5 inte genererar betyg. Det nuvarande betygssystemet med betygsskalan A-F infaller först i årskurs 6. Innan jag fortsätter mitt resonemang om elevtexter i förhållande till betyg vill jag förtydliga vissa delar. I grundskolan sätts inga betyg utifrån en enskild uppgift. Betyget bestäms istället genom en sammanlagd bedömning av elevens samtliga prov, uppgifter och bedömningar i slutet av kursen eller i slutet av terminen. Vad eleven visar och gör utifrån kunskapskraven ligger till grund för vilket betyget som hen får. Om en enskild elevtext skulle ha blivit betygsatt är ett realistiskt antagande att texter som skrivs i början på terminen troligtvis skulle hamna i någon av de lägre betygsgrupperna. Texter som däremot skrivs i mitten på terminen, eller i slutet av densamma skulle med stor sannolikhet generera ett högt betyg. Dessutom uppvisar texterna då ökad skrivkompetens hos eleverna genom att de då innehåller ökad meningslängd och fundamentalslängd.

Ett ytterligare argument för mina antaganden är att tidigare studier av bland andra Hultman & Westman (1977) och Östlund-Stjärnegårdh (2002) kommit fram till att ju fler ord en elevtext innehåller, desto högre betyg erhåller den. De betonar dock att detta egentligen inte avslöjar någonting om textens innehåll och kvalitet.

Resultatet för studien av genomsnittlig meningslängd i elevtexterna visar att den stiger under terminens gång. Det som är intressant är att även om klassen som helhet ökar medelvärdet finns emellertid en påtaglig spridning inom gruppen. Den tolkning jag gör utifrån de faktiska skillnader som finns är att eleverna kommit olika långt i sin skrivutveckling. Det kan finnas olika förklaringar till att det skulle kunna vara så. Då

det handlar om flerspråkiga elever kan det vara svårt att veta hur lång tid varje elev varit i kontakt med det svenska språket och vilka förkunskaper de har. Det kan finnas en betydande del elever som är nyanlända och därför har mindre erfarenhet av det svenska skriftspråket gentemot sina klasskamrater.

En liknande motsvarighet ser också Östlund-Stjärnegårdh (2002) i sin undersökning. Hon undersökte visserligen inte specifikt flerspråkiga elever men hon ser också en spridning mellan eleverna i sin undersökning. Diskrepansen är visserligen inte direkt märkbar mellan de båda grupperna (gymnasieelever och elever i årskurs fem). Det som dock kan förklara den marginella skillnaden är att de icke godkända texterna hos gymnasieeleverna kan vara skrivna av fler skribenter som brister i förmågan att sätta punkt, är slarviga eller väljer att fokusera på innehållet.

Hultman & Westman (1977) har för samtliga texter på gymnasienivå ett medelvärde på 16,8 ord per grafisk mening. I förhållande till min undersökning är den genomsnittliga meningslängden betydligt lägre med ett snitt på ungefär 10 ord per grafisk mening för hela terminen. Denna relativt stora skillnad mellan min och Hultmans & Westmans studie behöver nödvändigtvis inte betraktas som något direkt uppseendeväckande fenomen. De skriver nämligen att elever i grundskolan vanligtvis har lägre genomsnittlig meningslängd i förhållande till gymnasieelever.

Josephson et. al. skriver däremot att texter med lågt medelvärde för meningslängd förklaras med att eleven sätter punkt för ofta. Detta står i märkbar kontrast till min, Östlund-Stjärnegårdhs och Hultmans & Westmans studie där just ett återhållsamt användande av punkt är en fastslagen orsak till ett lågt medelvärde. Min studie visar att det inte finns något lika tydligt samband gällande meningslängd och något speciellt som inträffar som eleverna sedan skriver om, liknande det när medelvärdet för textmängden stiger just när något speciellt inträffar.

Den genomsnittliga fundamentalslängden ökar inte bara, utan den stiger också markant under mätperioden. Ett medelvärde för samtliga månader visar ett snitt på 2,83 ord per fundament. Det framgår med tydlighet att ökningen är stabil med ett genomsnitt på 2,68 ord per fundament från mitten av augusti till 3,06 ord per fundament vid terminsslutet. Klassen som helhet verkar således ha utvecklat och förbättrat sitt skrivande. Nu lyser ju som bekant frånvaron av tidigare studier utförda på mellanstadieelevers texter, och därför finns inget sådant jämförelsematerial att tillgå. Däremot finns tidigare studier på gymnasieelevers texter av bland andra Hultman & Westman (1977) och Östlund-Stjärnegårdh (2002) och i jämförelse med dessa har

eleverna i årskurs 5 ett jämbördigt genomsnitt gällande fundamentalslängd med de godkända gymnasietexterna i Östlund-Stjärnegårdhs undersökning, där medelvärdet är 2,8 ord per fundament. Mitt resultat ligger över de icke godkända texterna, som i genomsnitt har 2,6 ord per fundament. Utfallet i min studie ligger dock i paritet med Hultmans & Westmans där medelvärdet i gymnasietexter är 2,8 ord per fundament, som trots detta kan mäta sig med skribenter på gymnasienivå. Avvikelser på individnivå finns naturligtvis, men som grupp betraktat verkar grundskole- och gymnasieelever prestera en likvärdig fundamentalslängd.

Den genomsnittliga frekvensen av andelen långord för hela terminen är 10,6 procent i mina elevtexter och andelen långord tilltar inte under terminens gång. Min hypotes var att andelen långord, liksom övriga undersökta variabler skulle öka under terminens gång. Att andelen långord inte ökar under terminens gång kan bero på den texttyp som skrivuppgiften var utformad för. Dagboksberättelser är av informell karaktär där beskrivande och berättande delar är centrala och där individen oftast skriver för sig själv. En skrivuppgift där argumenterande eller utredande text är i fokus skulle kunna generera fler långord. En ytterligare förklaring kan vara att eleverna har ett begränsat ordförråd.

Josephson et. al. menar att en skribent är effektiv när många långord används. Hultman & Westman skriver att en ansenlig mängd långord anses vara tecken på att texten är innehållsrik och varierad. Med detta i beaktande, och resultatet av min undersökning, samt Östlund-Stjärnegårdh (2002) och Nordensfors (2011) resultat finns tendenser till att eleverna i min studie kan bli effektiva skribenter. Det tidigare nämnda värdet på 10,6 procent långord ligger någorlunda i paritet med eleverna i årskurs 5 i Nordensfors (2011) studie, med ett medelvärde på 11 procent långord. Denna procentsats växer sedan till 23 procent när eleverna går i årskurs 9 i hans studie. Det går utifrån denna bakgrund att anta att eleverna i min undersökning sannolikt också kommer öka långordsfrekvensen fram till att de slutar grundskolan. Procentsatsen är dock avsevärt lägre än vad Östlund-Stjärnegårdh presenterar för gymnasistexter (2002). Skillnaden mellan grund- och gymnasieskolans elevtexter förklaras många gånger med ämnet eller temats utformning, skriver Östlund-Stjärnegårdh (2002). Det mest frekventa långordet i min undersökning är verb i preteritumform. I början av terminen är detta särskilt påtagligt, men efterhand kompletteras detta fenomen med andra långord. En tydlig samhörighet utkristalliseras mellan andel långord och textmängd. Elevtexter med hög procent långord ligger också i toppskiktet i producerandet av mängden text.

Såhär i slutet av diskussionen vill jag åter uppmärksamma att det i några av de undersökta variablerna finns tydliga likheter mellan vad flerspråkiga 11-åriga elever och gymnasieelever presterar gällande texter som kan uppfattas vara av god kvalitet. En sammanfattning visar att främst genomsnittlig fundamentalslängd har likvärdiga värden och därför verkar inte bakgrund eller ålder ha någon särskild betydelse för meningskonstruktionen.

I analysen av variablerna har LIX-verktyget varit till stor fördel eftersom det underlättat arbetet, inte främst genom sparad tid. Däremot kan jag i undersökningens slutskede vara självkritisk och konstatera att det inte var någon välavvägd metod att räkna meningslängd i antalet grafiska meningar. Detta för att eleverna ofta har utelämnat interpunktionstecken i sina texter, vilket innebär att siffran för meningslängd blir missvisande hög. Ett bättre alternativ hade istället förmodligen varit att räkna ut meningslängden per syntaktisk mening, vilket räknas ut genom att studera makrosyntagmer. En makrosyntagm är den minsta syntaktiskt självständiga delen i en text, t.ex. syntaktiska meningar, tilltalsuttryck, interjektioner eller meningsfragment. Sökningen efter makrosyntagmer hade jag i sådana fall behövt göra manuellt, vilket hade krävt mer tid för att få fram resultatet.

6 Avslutning

Efter avslutad undersökning finns både intressanta och överraskande fenomen att begrunda från resultatet. För några av de undersökta variablerna uppvisar nämligen eleverna i denna årskurs 5 likvärdiga resultat som kan jämföras med tidigare genomförda studier på gymnasieelevers texter. Detta gäller främst genomsnittlig fundamentalslängd där årskurs 5 elevernas texter ligger i paritet med både de godkända och icke godkända texterna i Östlund-Stjärnegårdhs undersökning, samt i Hultmans & Westmans studie. Utifrån denna upptäckt kan en fundering vara att varken ålder eller flerspråkighet nödvändigtvis inte behöver vara det primära när det handlar om att prestera texter som anses hålla en viss språklig kvalitet. Istället visar både min undersökning och tidigare forskning att till exempel ämnet eller temat spelar en betydande roll för elevens produktion av text. Om eleven upplever att uppgiften är intressant och meningsfull växer till exempel textmängden.

En reflektion angående om resultatet hade fått ett annorlunda utfall med ett större material i form av fler texter, eller om tidsomfånget spänts längre än en termin. Det är fullt möjligt att resultatet kan ha blivit något annat om fler texter involverats i studien,

om fler terminer hade studerats eller om urvalet hade gjorts utifrån ett mer utvidgat geografiskt område. Eftersom underlaget som tidigare påpekats inte är direkt omfattande kan jag inte dra slutsatser att resultatet generellt speglar språkutvecklingen för flerspråkiga elever. Istället ska mina siffror mer ses som en indikation till att det kan förhålla sig på detta sätt.

Att tidigt lära sig att använda ett uttrycksfullt och begripligt skriftspråk är en viktig komponent för att kunna kommunicera genom text så att andra människor förstår vad man vill förmedla. Som namnet på denna uppsats avslöjar är det redan i grundskolan som eleverna börjar skriva för framtiden. Det är då eleverna ska få en förståelse för skriftspråkets uppbyggnad och utveckla sitt skrivande. För att en sådan utveckling ska kunna ske måste bland annat de variabler som jag undersökt utvecklas. För att eleverna ska ges bra förutsättningar för detta vilar därför ett stort ansvar på pedagogerna. Det gäller då främst att de har engagemang, intresse för ämnet, och är motiverad inför arbetsuppgiften. För att kunna förmedla detta till eleverna behöver de ha en gedigen ämneskunskap, men också en god didaktiskt och pedagogisk förmåga.

Referenser:

- Bereiter, Carl & Scardamalia, Marlene. 1982: From conversation to composition: The role of instruction in a developmental process. I: *Advances in instructional psychology*, Vol. 2, ed. By Robert Glaser. Hillsdale, New Jersey. S. 1–64.
- Björnsson, Carl-Hugo (1968). *Läsbarhet*. Stockholm: Liber.
- Hultman, Tor G. & Westman, Margareta (1977). *Gymnasistsvenska*. Lund: Liber Läromedel.
- Josephson, O, Melin, L & Oliv, T. (1990). *Elevtext – analyser av skoluppsatser från åk 1 till åk 9*. Lund: Studentlitteratur.
- Lagerholm, Per (2008). *Stilistik*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Lindgren, Maria & Svensson, Gudrun (red.) (2015). *Skrivande i skolan*. 1. uppl. Malmö: Gleerup.
- Lix räknare (2016) www.lix.se (Hämtad den 7 mars 2016).
- Nordenfors, Mikael (2011). *Skriftspråksutveckling under högstadiet*. (Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap 16). Göteborg: Institutionen för svenska språket vid Göteborgs universitet.
- Nyström, Catharina (2000). *Gymnasisters skrivande. En studie av genre, textstruktur och sammanhang*.
- Palmér, Anne & Östlund-Stjärnegårdh, Eva (2005). *Bedömning av elevtext: en modell för analys: [svenskämnet i år 8, 9 och gymnasiet]*. 1. uppl. Stockholm: Natur och kultur.
- Pettersson, Åke (1989). *Utvecklingslinjer och utvecklingskrafter i elevernas uppsatser i C*. Sandqvist & U. Teleman (Red.), *Språkutveckling under skoltiden*. Lund
- Pettersson, Åke 1997: Blev gymnasisterna bättre skribenter mellan 1984 och 1995? I *Svenskans beskrivning 22. Förhandlingar vid Tjugoandra sammankomsten för svenskans beskrivning*. Lund den 18 till 19 oktober 1996. utg. av Gisela Håkansson m.fl. Lund. S. 156–171.
- Pettersson, Åke 1999: Ja, det har hänt något med gymnasisternas skrivförmåga. I *Svenskläraren 1999*. S. 14–16
- Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Hämtad från <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575> (Hämtad 18 juni 2016).
- Vetenskapsrådet (2015) <http://www.vr.se> (Hämtad den 4 juni 2016).
- Östlund-Stjärnegårdh, Eva (2002). *Godkänd i svenska?: bedömning och analys av gymnasieelevers texter = Passing Swedish? : assessment and analysis of upper-secondary student texts*. Diss. Uppsala. Univ.